

แหล่งสารนิเทศ ด้านการขนส่ง

สมชาย กีบขาว*

บทนำ

“การขนส่ง” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Transportation” การขนส่งตามนิยามทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การเคลื่อนย้ายคนหรือสินค้าจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ด้านสถานที่ (Place utility) และอรรถประโยชน์ด้านเวลา (Time utility) หรือการขนส่งตามกฎหมายไทยที่ระบุไว้ตามพระราชบัญญัติการขนส่ง พ.ศ. 2497 ได้ให้นิยามของการขนส่งไว้ว่า “การลำเลียงหรือการเคลื่อนย้ายบุคคลหรือของด้วยเครื่องอุปกรณ์การขนส่ง” ซึ่งเครื่องอุปกรณ์ในที่นี้ ได้แก่ เหนี่ยว รถยนต์ รถลาก รถจักรยานยนต์ เรือ และเครื่องบิน เป็นต้น การขนส่งมีความจำเป็นต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมามีประเทศไทยใช้การขนส่งทางน้ำเป็นระบบการขนส่งหลักของประเทศมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ส่วนการขนส่งทางถนนในอดีตยังไม่นับว่าเป็นระบบการขนส่งที่สำคัญได้ เพราะทำกันในปริมาณน้อย และใช้ระยะทางใกล้ๆ อีกทั้งใช้เวลามากจึงไม่เป็นที่นิยม ต่อมาการขนส่งทางถนนได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรวมทั้งพัฒนายานพาหนะที่ใช้ นอกจากนี้ยังได้มีการพัฒนาการขนส่งทั้งในด้านหน่วยงานและการควบคุมการขนส่งให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

รูปแบบการขนส่ง

รูปแบบการขนส่ง (Mode) สามารถจำแนกได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้เกณฑ์อะไรมาพิจารณา เช่น ชนิดของเทคโนโลยี หน้าที่หรือประเภทของการให้บริการ ความรับผิดชอบในการนำระบบการขนส่งมาใช้ อย่างไรก็ตามรูปแบบการขนส่งซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากลสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 รูปแบบ ขึ้นอยู่กับชนิดของเส้นทางที่ยานพาหนะเคลื่อนที่ ดังนี้

1. การขนส่งทางบก ประกอบด้วย การขนส่งทางถนน (Road transportation) และการขนส่งโดยการใช้อากาศ (Railway transportation)
2. การขนส่งทางอากาศ ประกอบด้วย การขนส่งทางอากาศภายในประเทศ (Domestic air transportation) และการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ (International air transportation)

* นักวิชาการศึกษา ระดับ 5 ห้องสมุดสถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การขนส่งทางน้ำ ประกอบด้วย การขนส่งทางน้ำภายในประเทศ (Inland waterway transportation) การขนส่งชายฝั่ง (Coastal shipping) และการขนส่งทางทะเล (Maritime transportation)

4. การขนส่งทางท่อ (Pipeline transportation) ประกอบด้วย การขนส่งน้ำมัน การขนส่งก๊าซ และการขนส่งสินค้าเหลว

นอกจากนี้ การขนส่งยังอาจจำแนกออกได้ในรูปแบบต่างๆ เช่น บริการขนส่งสาธารณะกับบริการขนส่งเอกชน บริการขนส่งแบบเช่าเหมาหรือบริการขนส่งแบบไม่เช่าเหมา เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาในส่วนนี้จะกล่าวถึงลักษณะพื้นฐานของการให้บริการ ลักษณะของโครงสร้างต้นทุน รวมทั้งข้อได้เปรียบและเสียเปรียบสำหรับอุตสาหกรรมขนส่งแต่ละประเภท (จักรกฤษณ์ ดวงพิศตรา, 2543)

แหล่งข้อมูลที่เป็นหน่วยงาน

แหล่งข้อมูลการขนส่ง ประกอบด้วย หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานเอกชน ซึ่งจะขอกล่าวพอสังเขป ดังนี้

กรมการขนส่งทางบก มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการควบคุม และจัดระเบียบการขนส่งทางถนนให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และการดำเนินการเกี่ยวกับรถยนต์และล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์และกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน ทั้งนี้ เพื่อให้ระบบการขนส่งทางบก และการใช้รถใช้ถนนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของประเทศ

ที่อยู่ 1032 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2272-3100

<http://www.dlt.motc.go.th>

กรมการบินพาณิชย์ เป็นหน่วยงานราชการเพียงหน่วยงานเดียว ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมบริหาร และให้การบริการการขนส่งทางอากาศของประเทศไทย

ที่อยู่ 71 ซอยงามดูพลี ถนนพระราม 4 ทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพฯ 10120

โทรศัพท์ 0-2287-0320-9

กรมทางหลวง มีหน้าที่ควบคุมและดำเนินการก่อสร้าง บำรุง และบำรุงรักษาทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงสัมปทานทั่วราชอาณาจักร เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศในด้านการคมนาคม การเศรษฐกิจ การศึกษา การปกครอง และการป้องกันประเทศ โดยกรมทางหลวงมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสำรวจออกแบบงานก่อสร้าง ขยายบำรุงและบำรุงรักษาทางหลวงเหล่านี้ เพื่อเชื่อมต่อจุดสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการทหาร โดยคำนึงถึงผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติตามมาตรฐานที่เหมาะสมกับปริมาณการจราจรของแต่ละท้องถิ่นในทุกภาคทั่วประเทศ ตลอดจนอำนวยความสะดวกรวดเร็วและปลอดภัยแก่ผู้ใช้ทางหลวงและควบคุมการใช้ทางหลวงให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายเกี่ยวกับทางหลวง

ที่อยู่ ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2246-1122-30

<http://www.doh.mot.go.th>

องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ พ.ศ. 2519 มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระบบการขนส่งรถโดยสารประจำทาง

ให้บริการแก่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ที่อยู่ 131 ถนนเทียนร่วมมิตร เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

โทรศัพท์ 0-2246-0339

<http://www.bmta.mot.go.th>

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ การดำเนินงานหลักขององค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ได้จัดบริการไว้ 5 หลัก เพื่อให้เลือกใช้ตามความเหมาะสมกับความต้องการดังนี้

1. การขนส่งสินค้าในเขตท่าเรือกรุงเทพมหานคร
2. การขนส่งสินค้าด่วน
3. การรับส่งสินค้าประเภทเหมาคัน
4. การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ
5. การขนส่งสินค้าผ่านแดน

ที่อยู่ 485/1 ถนนศรีอยุธยา ราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2245-3231-9

การทำเรือแห่งประเทศไทย มีหน้าที่บริหารกิจการท่าเรือ 2 แห่ง คือ ท่าเรือกรุงเทพและท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง มีหน้าที่หลักในการให้บริการเรือและสินค้าที่ผ่านออกนอกประเทศไทย อันได้แก่ การขุดลอกบำรุงรักษาร่องน้ำทางเดินเรือและบริเวณที่จอดเรือ พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องหมายช่วยการเดินเรือ จัดสถานที่จอดเรือ ควบคุมการบรรทุกและขนถ่ายสินค้า ดำเนินการยกขนและเคลื่อนย้ายสินค้าเก็บรักษาและส่งมอบสินค้าให้แก่เจ้าของต่อไป

ที่อยู่ 444 ถนนท่าเรือ แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10111

โทรศัพท์ 0-2249-0362, 0-2449-3099

<http://www.pat.or.th>

สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก เป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก พ.ศ. 2521 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มีขอบข่ายงานที่รับผิดชอบในการเสนอนโยบายและแผนหลักด้านการจราจรทางบกต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในโครงการลงทุนหลักด้านการจราจรที่เป็นส่วนหนึ่งของแผนหลัก รวมทั้งกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาการจราจรต่อคณะรัฐมนตรี

ที่อยู่ 35 ถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2216-1616

<http://www.ocmtt.go.th>

การรถไฟแห่งประเทศไทย มีหน้าที่รับส่งคนโดยสาร สินค้า พักสินค้าและของอื่นๆ จัดบริการท่องเที่ยวทางรถไฟ กู้หรือให้กู้ยืมเงินลงทุนและร่วมลงทุน กำหนดอัตราค่าภาระและจัดระเบียบความปลอดภัยในกิจการรถไฟและดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับบริการและทรัพย์สินของการรถไฟ เช่น จัดซื้อ จัดจ้าง ให้เช่า แลกเปลี่ยน ถือกรรมสิทธิ์ ครอบครอง เป็นต้น

ที่อยู่ ถนนรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์ 0-2225-0300

<http://www.thailandrailway.com>

บริษัท ขนส่ง จำกัด มีหน้าที่ดำเนินการ ในด้านการบริการขนส่งผู้โดยสาร โดยรถประจำทางระหว่างกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดต่างๆ ระหว่างจังหวัดและภายในจังหวัดและให้เอกชนเข้ามีส่วนดำเนินการในรูปของรถร่วมเอกชน

ที่อยู่ 999 ถนนกำแพงเพชร 2 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2936-2841-48

<http://www.thansport.co.th>

บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด เป็นสายการเดินเรือแห่งชาติที่มีการให้บริการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศ ให้บริการด้านคลังสินค้า ให้เช่าท่าเรือ เช่าเรือ เพื่อประกอบกิจการขนส่งทางทะเล

ที่อยู่ 3354/51 อาคารมโนรม ชั้น 5 ถนนพระราม 4 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ 0-2249-0100-7

<http://www.tmn.co.th>

การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย เป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงคมนาคม ปัจจุบันมีท่าอากาศยานที่อยู่ในความรับผิดชอบ 4 แห่ง คือ ท่าอากาศยานกรุงเทพ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่าอากาศยานหาดใหญ่ และท่าอากาศยานภูเก็ต โดยมีภารกิจหลักในการประกอบและส่งเสริมกิจการท่าอากาศยาน

ที่อยู่ 171 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 0-2535-1111

<http://www.airportthai.or.th>

บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้บริการควบคุมการจราจรทางอากาศ บริการสื่อสารการบิน บริการเครื่องช่วยเดินอากาศ และบริการเกี่ยวกับการสื่อสารของสายการบินให้เกิดความปลอดภัยแก่ทุกสายการบินที่มายังประเทศไทย

ที่อยู่ 102 ซอยงามดูพลี ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

โทรศัพท์ 0-2287-3531

บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มีหน้าที่ดำเนินกิจการด้านการบินพาณิชย์ในประเทศและระหว่างประเทศในฐานะสายการบินแห่งชาติ ดำเนินการขนส่งผู้โดยสาร พัสดุ และไปรษณียภัณฑ์ทางอากาศทั้งในและต่างประเทศ

ที่อยู่ 89 ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2573-0099

<http://www.thaiair.com>

บริษัท ท่าอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด มีหน้าที่ในการก่อสร้างและบริหารท่าอากาศยานสากลกรุงเทพฯ แห่งที่ 2 รวมทั้งใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานหลักที่ผลักดันให้ไทยกลายเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคนี้

ที่อยู่ 99 ถนนบางนา-ตราด กม.15 หมู่ 10 ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540

โทรศัพท์ 0-2723-0010-11

<http://www.bangkokairport.org>

แหล่งข้อมูลที่เป็นเว็บไซต์

เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องด้านการขนส่ง พอสังเขป
ดังนี้

<http://www.GLS.co.th> ให้ข้อมูลด้าน
บริการขนส่งไปยังเมืองท่าต่างๆ ทั่วโลก ให้
บริการขนส่งสินค้าทางบก ทางน้ำและทาง
อากาศ บริการพิธีการศุลกากรทั้งนำเข้าและ
ส่งออก บริการทำการบรรจุหีบห่อ ขนย้าย
บริการสินค้าขนถ่ายเทกอง บริการขนส่งทาง
บกทั้งในประเทศและต่างประเทศ

<http://www.nhlog.co.th> ดำเนินธุรกิจ
เกี่ยวกับการให้บริการ ได้แก่ การดำเนิน
พิธีการ ศุลกากร การขอคืนและชดเชยภาษี
การขนส่งทางบก ทางน้ำ การบรรจุภัณฑ์
คลังสินค้า การจัดประกันภัยสินค้า

<http://www.marineline.net> เป็นสื่อกลาง
ธุรกิจทางน้ำ แหล่งรวมข้อมูลผู้ทำธุรกิจทางน้ำ
เช่น ข่างซ่อมเรือ ผู้ค้า พ่อค้าส่ง การขนส่ง
เป็นต้น

<http://www.md.mot.go.th> แนะนำ
ประวัติความเป็นมาหน่วยงานในสังกัด หน้าที่
ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจดทะเบียน
เรือไทย สถิติ การยื่นคำร้อง ทำนิติกรรม
ตลอดจนแนะนำและประสานงานกับหน่วยงาน
ต่างประเทศ

<http://www.ngowhock.co.th> ให้ข้อมูล
เกี่ยวกับตัวแทนเรือขนส่งสินค้าต่างประเทศ
ทำการขนส่งสินค้าทางน้ำระหว่างไทยกับจีน
ให้บริการขนส่งสินค้าระหว่างไทยกับนานา
ประเทศเกือบทั่วโลก

<http://www.bmt.co.th> ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ
ท่าเรือคอนเทนเนอร์โดยเอกชนที่ให้บริการ
ในแม่น้ำเจ้าพระยา บริการขนส่งสินค้า ตู้
คอนเทนเนอร์สินค้า

<http://www.cic.co.th> ให้บริการบริษัท
ขนส่งสินค้าทางรถ ทางเรือ และเครื่องบิน
ให้บริการทั้งภายในและภายนอกประเทศ

<http://www.nykts.co.th> บริการขนส่ง
สินค้า ทั้งทางรถ ทางเรือ และทางเครื่องบิน
ให้บริการ EDI นำเข้าและส่งออกสินค้า

เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษณ์ ดวงพัศตรา. 2543. หลักการ
ขนส่ง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

